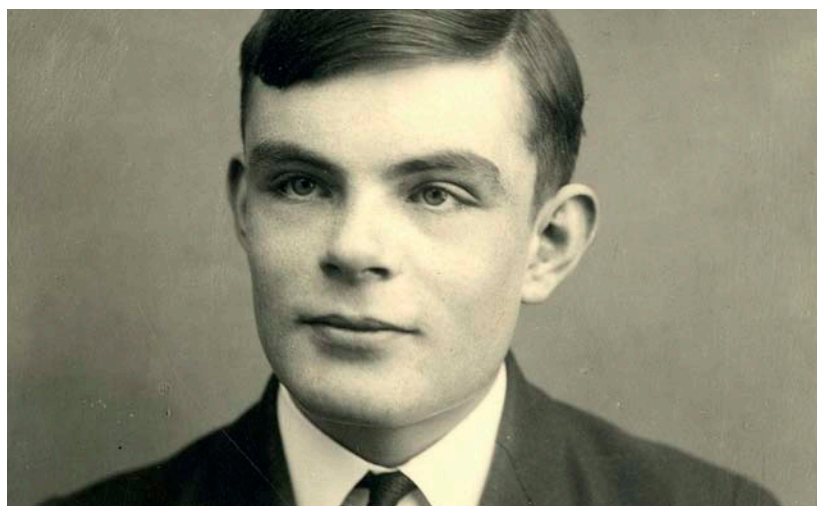

Les cartes descodificades d'Alan Turing

Acaba de veure la llum la correspondència que el pare de la informàtica moderna va enviar a un amic i que mostra la batalla amb la seva homosexualitat. Les missives, mai publicades abans, són recollides pel seu nebot Dermot Turing en un llibre que aviat arribarà a les llibreries del Regne Unit.

Reportatge de Nicolàs Tomàs

Churchill va tenir una gran obsessió: aturar Hitler fos com fos. Guanyar-li la guerra i derrotar-lo. “Si Hitler envaís l’infern, jo faria un discurs a la Cambra dels Comuns amb referències favorables al diable”, va arribar a dir-li al seu secretari personal, John Colville. L’infern encara no, però mitja Europa sí que havia caigut en mans del Tercer Reich. Polònia, Dinamarca, Noruega, els Països Baixos, la França de Vichy, Iugoslàvia, Grècia... L’amenaça nazi s’estenia. El pri-

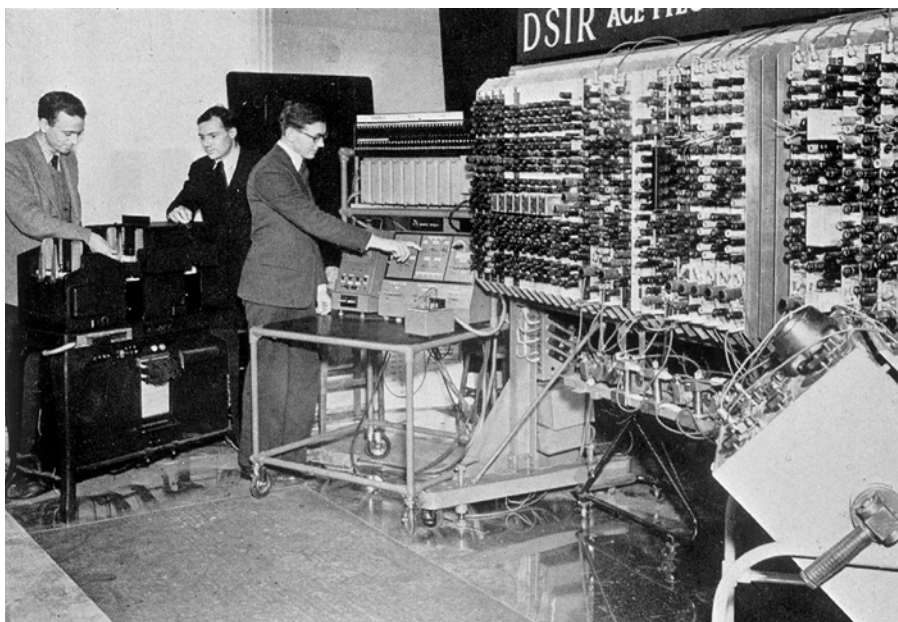
mer ministre britànic no podia quedar-se de braços plegats, havia de fer-hi alguna cosa.

En aquest context va néixer l’operació per a trencar l’Enigma, la màquina de xifrat rotatori amb què els alemanys encriptaven els seus missatges. Franco va comprar-ne 16 durant la Guerra Civil espanyola. Churchill va donar un xec en blanc a un grup de matemàtics i criptògrafs liderat per Alan Turing, que es va posar a treballar en secret a la instal·lació militar de Bletchley Park. Cada dia

canviava el xifrat i havien de trobar la fórmula de descodificar els missatges. A partir de la repetició d’expressions com «Heil Hitler» o els informes meteorològics diaris amb frases estandaritzades va poder ser trencat el secret de les comunicacions alemanyes. El curs de la Segona Guerra Mundial es va invertir.

Segons els historiadors, desxifrar l’Enigma va escurçar la guerra uns dos anys i va evitar que morissin catorze milions d’europeus. La pel·lícula *The Imitation Game*, estrenada l’any passat, es

Alan Turing, amb el Pilot ACE, un dels primers ordinadors construïts al Regne Unit, l'any 1950. Va ser la versió preliminar de l'ACE, dissenyat per Turing.

permet una llicència amb la realitat: anomenar la màquina *Christopher*. Hollywood és Hollywood, ja té aquestes coses. Oficialment, l'aparell va dir-se *Bombe*. Però Christopher Morcom, que va morir per complicacions de la tuberculosi bovina que patia, va ser el gran amic de Turing durant l'adolescència i, sobretot, el seu primer amor, que malauradament no va ser correspost.

Precisament l'homosexualitat, socialment i legalment reprovable en l'Anglaterra d'aquell moment, va marcar profundament la seva vida, més que cap altra cosa. Ara acaben de sortir a la llum fragments de cartes mai publicades abans que mostren la batalla amb la seva sexualitat. Datan dels anys cinquanta i Turing les va enviar a un amic, el literari Nick Furbank, que va morir l'any passat, moment fins quan va gestionar el seu llegat. Les recull el seu nebot Dermot Turing en un llibre, *Prof! Alan Turing Decoded*, que aviat arribarà a les llibreries britàniques. El diari *The Guardian* hi ha tingut accés en exclusiva.

"La mare ha estat aquí", explicava Turing en una de les missives a Furbank que acaben de ser revelades, "l'he estat sometent a bona part de l'enlluernament sexual i sembla que ho està enfrontant molt bé". I li confessava que era un somni "bastant absurd" que havia tingut unes nits abans: "Li vaig preguntar a la mare l'opinió sobre anar al llit amb alguns homes i ella va dir: 'Oh, molt bé, però no vagis caminant despullat pels llocs com feies abans'".

Un altre dels somnis que li va confessar tenia a veure amb el tractament a què va ser sotmès en un intent de suprimir els seus impulsos cap als homes. Els "actes homosexuals" eren llavors una ofensa, i va ser enxampat. "He tingut un somni que indica ben clarament que estic en camí de ser hetero, tot i que jo no ho accepto amb gaire entusiasme, sigui despert o en els somnis", li va confiar a l'escriptor, professor i crític literari.

També li va parlar sobre unes vacances que planejava en un campament

francès a l'illa grega de Corfú. "Espero estar al sol, parlar francès i grec modern, i fer l'amor, tot i que el sexe i la nacionalitat... encara han de ser decidits", li relata. I afegia amb el seu puny i lletra: "De fet, és molt possible que aquest aspecte sigui omès completament. Vull una relació permanent i em podria sentir inclinat a rebutjar qualsevol cosa que per la seva naturalesa no pot ser permanent".

Dermot Turing descriu les cartes com a "molt interessants", perquè permeten fer-se una idea d'un home la mort prematura del qual fa encara més difícil de desxifrar. Les missives confirmen el que ja s'havia assumit: l'espiral destructor en què va entrar la seva vida després de ser condemnat a un tractament a hormones i a un altre de psicoteràpia. A parer seu, la correspondència també dibuixa una relació "més complexa i amb tons foscos" amb la seva mare, al contrari del que es creia fins avui.

Com tants altres genis abans, Alan Turing va morir jove i després d'un final tràgic. El 1952 va ser condemnat per «indecència greu i perversió sexual» –com Oscar Wilde més de mig segle abans– després de reconèixer la seva relació amb un noi de 19 anys. Va preferir la castració química amb estrògens abans que la presó com a càstig. El tractament va causar en ell alteracions físiques que van desembocar en disfunció erèctil. Dos anys més tard, quan en tenia 41, va ser trobat mort, per enverinament amb cianur, suposadament després de menjar

una poma que no va arribar a acabar-se. Es creu que va ser un suïcida.

El desembre del 2013, la reina Elisabet II va atorgar a Alan Turing el perdó reial. Va ser a petició del Govern conservador de David Cameron, que allora actuava per una demanda popular i una proposició de llei dels liberal-demòcrates. Personalitats com Stephen Hawking hi van donar suport. "Alan Turing va ser un home excepcional amb una ment brillant", va assegurar el ministre de Justícia, Chris Grayling, encarregat de sol·licitar la misericòrdia al Palau de Buckingham. "Un indult de la Reina és un tribut adequat per a un home excepcional", va insistir Grayling. Abans el primer ministre laborista Gordon Brown ja s'havia disculpat en nom del seu Govern a través d'un comunicat.

El sistema de Turing és considerat el precursor dels milers de milions d'ordinadors que hi ha avui a tot el món. Fos premeditat o fruit de l'atzar, Steve Jobs, que en més d'una ocasió va declarar públicament ser admirador d'Alan Turing, curiosament va escollir una poma mossegada com la que el va matar com a logotip d'Apple. El seu successor, Tim Cook, va revelar l'any passat que era homosexual, "un dels regals més grans que m'ha donat Déu". Amb la seva carta pública volia encoratjar altres persones, especialment els joves, a fer el mateix pas. Potser és el millor homenatge pòstum que podia rebre el pare de la informàtica moderna. ●